

СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ: ПРАКТИКА І ПРОБЛЕМАТИКА

© 2016 ТУЛАЙ О. І.

УДК 336

Тулай О. І. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності: практика і проблематика

У статті висвітлено сучасні тенденції та проблеми функціонування загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Наголошено, що необхідною умовою економічного зростання держави є стабільне збільшення людей працездатного віку. Окреслено сутнісні аспекти тимчасової втрати працездатності та визначено чинники, які на неї впливають. Особливу увагу приділено питанню надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка призначається на підставі листка непрацездатності. Запропоновано впровадити систему електронних медичних карт, яка дасть змогу максимально чітко зафіксувати момент тимчасової втрати працездатності, підвищити оперативність і достовірність медичної інформації, забезпечити доступність до останньої одночасно кільком лікарям, а в результаті – сприятиме підвищенню якості надання медичних послуг громадянам. Проаналізовано динаміку доходів та витрат бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Наголошено на необхідності посилення страхової природи Фонду. Зроблено висновок, що розвиток цього виду соціального страхування сприятиме розширенню відновлення кількісних та якісних характеристик відтворення людського потенціалу країни.

Ключові слова: соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, допомога по тимчасовій непрацездатності, листок непрацездатності, експертиза тимчасової непрацездатності.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Тулай Оксана Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри фінансів імені С. І. Юрія, Тернопільський національний економічний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46020, Україна)

E-mail: o_tulay@ukr.net

УДК 336

UDC 336

Тулай О. И. Социальное страхование по временной потере трудоспособности: практика и проблематика

В статье освещены современные тенденции и проблемы функционирования общеобязательного государственного социального страхования по временной потере трудоспособности. Отмечено, что необходимым условием экономического роста государства является стабильное увеличение людей трудоспособного возраста. Определены существенные аспекты временной потери трудоспособности и установлены факторы, которые на неё влияют. Особое внимание уделено вопросу оказания помощи по временной нетрудоспособности, которая назначается на основании листка нетрудоспособности. Предложено внедрить систему электронных медицинских карт, которая позволит максимально чётко зафиксировать момент временной потери трудоспособности, повысит оперативность и достоверность медицинской информации, обеспечит доступность к последней одновременно нескольким врачам, а в результате – способствовать повышению качества предоставления медицинских услуг гражданам. Проанализирована динамика доходов и расходов бюджета Фонда социального страхования по временной потере трудоспособности. Отмечена необходимость усиления страховой природы Фонда. Сделан вывод, что развитие этого вида социального страхования будет способствовать расширению восстановления количественных и качественных характеристик воспроизводства человеческого потенциала страны.

Ключевые слова: социальное страхование по временной потере трудоспособности, Фонд социального страхования по временной потере трудоспособности, пособие по временной нетрудоспособности, листок нетрудоспособности, экспертиза временной нетрудоспособности.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Тулай Оксана Ивановна – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры финансов имени С. И. Юрия, Тернопольский национальный экономический университет (ул. Львовская, 11, Тернополь, 46020, Украина)

E-mail: o_tulay@ukr.net

Tulay O. I. Social Insurance for Temporary Disability: Practice and Issues

The article highlights the current trends and issues of the compulsory State social insurance for temporary disability. It has been specified that a necessary condition for the economic growth of the State is the steady increase in people of working age. The essential aspects of temporary disability have been identified, the factors which influence on it have been determined. Special attention is paid to the question of allowance for temporary disability which is assigned on the basis of medical disability certificate. It has been proposed to introduce a system of electronic health records, which will provide the maximum clear fixating the time of temporary disability, improve the operational efficiency and accuracy of medical information, ensure the availability of the latter to several doctors simultaneously, and as a result, improve the quality of medical services to the citizens. The dynamics of income and expenditure of budget of the Social insurance Fund on temporary disability has been analyzed. The need to strengthen the insurance nature of the Fund has been specified. It has been concluded that development of this type of social insurance will contribute to the recovery of quantitative and qualitative characteristics of reproduction of human potential of the country.

Keywords: social insurance for temporary disability, Social insurance Fund on temporary disability, allowance for temporary disability, medical disability certificate, examination of temporary disability.

Fig.: 5. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Tulay Oksana I. – PhD (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree of the Department of Finance named after S.I. Yuri, Ternopil National Economic University (11 Lvivska Str., Ternopil, 46020, Ukraine)

E-mail: o_tulay@ukr.net

Для забезпечення добробуту населення країни необхідна ефективна державна політика у сфері соціального страхування. Серед усіх видів страхування важливу роль у відтворенні людського потенціалу відіграє соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності. Нині триває процедура реорганізації системи загальнообов'язкового державного соціального страху-

вання та формування робочих органів Фонду соціального страхування України. Однак на сьогодні функціональні обов'язки та завдання у сфері соціального страхування з тимчасової втрати працездатності виконує Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Дослідженню проблем, пов'язаних із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, при-

святили свої праці А. Вікнянська, М. Кабаченко, Д. Кармишев, Л. Кармишева, В. Лопаков, Д. Сегляник, І. Сторонянська [1–5] та ін. Водночас недостатньо висвітленими залишаються питання функціонування соціального страхування з тимчасової втрати працездатності в контексті сталого людського розвитку.

Метою статті є окреслення актуальних проблем державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та шляхів їхнього вирішення в умовах формування засад сталого людського розвитку.

Аля розуміння ролі та значення соціального страхування з тимчасової втрати працездатності у відтворенні людського потенціалу важливо зрозуміти його природу. Тимчасова втрата працездатності є одним із найрозповсюдженіших соціальних ризиків, що вимагають значних фінансових та організаційних затрат. Людина, яка втратила працездатність, ризикує позбавленням свого доходу.

Загалом під працездатністю людини розуміють її здатність брати участь у різних формах трудової діяльності та виконувати певні трудові операції. Працездатність залежить, насамперед, від загального стану здоров'я людини, рівня її загальноосвітньої та і професійної підготовки, житлово-побутових умов [6, с. 156].

Стабільне збільшення людей працездатного віку є необхідною умовою економічного зростання. За даними *рис. 1* видно, що у період з 2010 р. по 2013 р. чисельність працездатного населення в Україні зростала, а у 2014 р. суттєво знизилася (на 364,6 тис. осіб порівняно із 2013 р.). На наш погляд, ця негативна тенденція супроводжується загостренням соціальних проблем і зменшенням фінансових можливостей держави для їхнього вирішення.

Працездатність і творчий потенціал людини нагромаджуються та примножуються під час її трудової діяльності. Вдосконалення професійних знань, вмінь та навиків залежить від показників здоров'я людини, умов її праці та якості життя загалом. Однак на фоні проблем зі здоров'ям і незадовільних умов праці може відбуватися зворотній процес. Тому у науковій літературі поняття працездатності розкривається за допомогою термінів «непрацездатність» і «втрата працездатності». Втрата працездатності може бути постійною або тимчасовою. У результаті постійної втрати працездатності людина повністю або частково втрачає здатність до загальної чи професійної праці. Внаслідок тимчасової втрати працездатності людина позбавлена можливості виконувати свої трудові обов'язки протягом короткострокового періоду. Тимчасова працездатність може бути викликана певними об'єктивними чинниками: фізичною неспроможністю людини працювати (травма, хвороба, вагітність і пологи); неможливістю здійснювати трудову діяльність у зв'язку з доглядом за членом своєї сім'ї, який його потребує; неможливістю виконувати трудові обов'язки у зв'язку з обставинами, спричиненими діями державних органів (карантин, накладений органами санітарно-епідеміологічної служби). Тимчасова непрацездатність триває до відновлення працездатності або до встановлення групи інвалідності, а у випадку інших причин – до завершення обставин, внаслідок яких людина була відсторонена від роботи [2, с. 264].

У випадку тимчасової втрати працездатності застрахованій особі надаються відповідні матеріальне забезпечення та соціальні послуги. Зокрема, це допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною); допомога по вагітності та пологах;

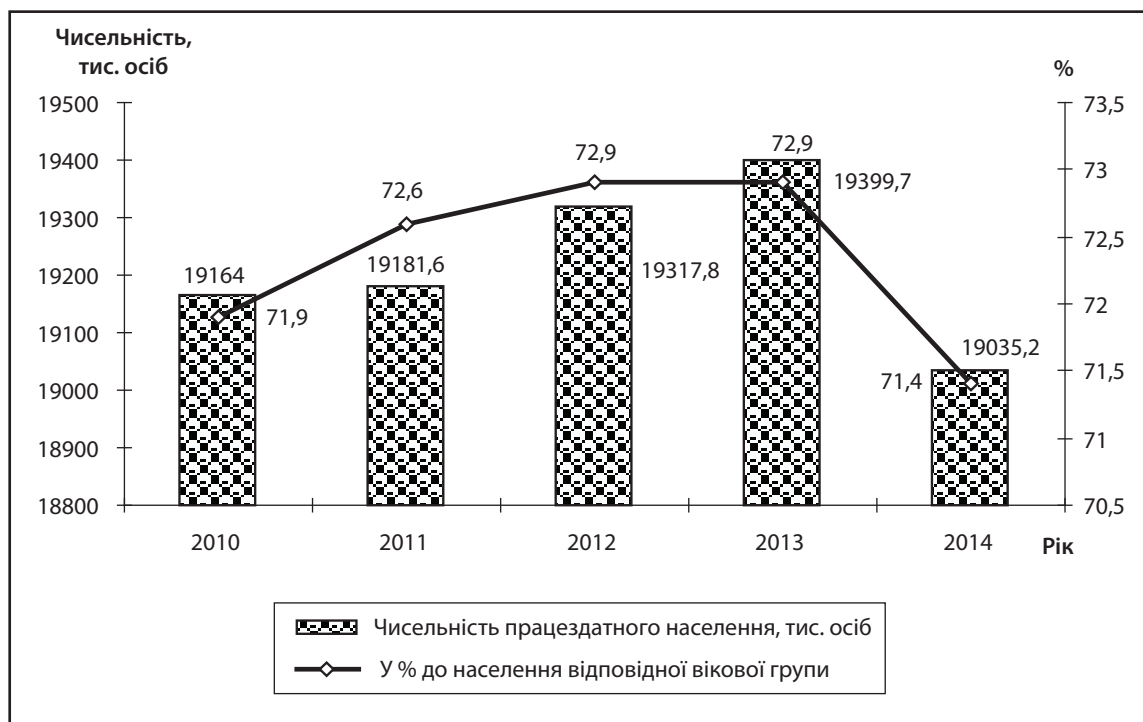

Рис. 1. Динаміка працездатного населення в Україні

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [7].

допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних й осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві) та оплата лікування в реабілітаційних відділеннях санаторно-курортного закладу після перенесених захворювань і травм [8].

Допомога по тимчасовій непрацездатності є одним із основних видів соціального забезпечення, призначення якого полягає в повному або частковому відшкодуванні втраченого внаслідок певних обставин доходу. Ця допомога призначається на підставі листка непрацездатності, виданого в установленому порядку. Саме цей документ служить підставою для звільнення від роботи у зв'язку з непрацездатністю та з матеріальним забезпеченням застрахованої особи в разі тимчасової непрацездатності, вагітності та пологів [9].

Практика видачі листків непрацездатності бере початок безпосередньо з періоду епідемії холери у царській Росії (1866 р.). Відповідно до тогочасного положення власники фабрик і заводів були зобов'язані створити лікарняні заклади для своїх працівників з розрахунку 1 ліжко-місце на 100 зайнятих на виробництві осіб. В Україні страхування на випадок тимчасової втрати працездатності також має давню історію. Яскравим прикладом функціонування цього виду страхування є те, що внаслідок цієї, розпочатої у 90-х роках XIX століття одеськими підприємцями традиції, у 1894 р. було застраховано працівників 22 підприємств. Згодом цей вид страхування поширився на всю Херсонську губернію [4, с. 133].

У даний час листок непрацездатності видається: 1) громадянам України, іноземцям, особам без громадянства, які проживають в Україні і працюють на умовах трудового договору (контракту) на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності та господарювання або у фізичних осіб, у тому числі в іноземних дипломатичних представництвах та консульських установах; 2) особам, обраним на виборні посади до органів державної влади, місцевого самоврядування та інших органів, у тому числі громадських організацій; 3) членам колективних підприємств, сільськогосподарських та інших виробничих кооперативів; 4) особам, які забезпечують себе роботою самостійно (особи, які займаються підприємницькою, адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з одержанням доходу безпосередньо від цієї діяльності, у тому числі члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок); 5) громадянам України, які постійно проживають на території України та працюють на умовах трудового договору (контракту) за межами України і не застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають [10].

Важливою проблемою є безпосереднє встановлення тимчасової непрацездатності, що вирішується за допомогою експертизи, тобто проводиться комплексна оцінка стану здоров'я людини та розглядається можливість здійснення нею трудових обов'язків, а також визначається термін непрацездатності. Проведення експертизи тимчасової непрацездатності здійснюється на п'ятьох рівнях (табл. 1).

Ми детально зупиняємося на проблемі проведення експертизи тимчасової непрацездатності, оскільки сьогодні у цій царині мають місце факти зловживання (як з боку пацієнтів, так і з боку лікарів) і неправомірного отримання допомоги по тимчасовій непрацездатності, що підіриває довіру платників страхових внесків до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування та наносить матеріальний збиток Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. За даними останнього, кожного року в Україні видається приблизно від 7,7 до 9,7 млн листків непрацездатності. При цьому результати перевірок показують, що близько 65 тис. листків непрацездатності видається з грубими порушеннями, матеріали об'єктивного медичного огляду в багатьох випадках не підтверджують діагнозу та не свідчать про наявні ознаки непрацездатності, відсутній експертний анамнез, а поставлений діагноз не завжди супроводжується необхідними обстеженнями. Також спостерігається продовження листка непрацездатності на максимальний термін без проведення контролю під час лікування. Трапляються випадки видачі листків непрацездатності без відповідного запису в медичній документації.

Водночас необхідно врахувати те, що причиною необґрунтованого продовження терміну тимчасової непрацездатності можуть бути лікарські помилки щодо встановлення діагнозу, призначення неадекватного лікування, своєчасного направлення на стаціонарне лікування, доцільності стаціонарного лікування та ін. Тому, з одного боку, надзвичайно важливо здійснювати адекватний контроль і вирішити проблемні аспекти процедури видачі листків непрацездатності, а з іншого – забезпечити належну якість надання медичних послуг, яка є основним критерієм мінімізації терміну відновлення втраченого здоров'я.

У цьому контексті пропонуємо запровадити систему електронних медичних карт, яка ефективно діє у розвинутих країнах світу. На наш погляд, запровадження такої практики дозволить максимально чітко зафіксувати момент тимчасової втрати працездатності, підвищити оперативність і достовірність медичної інформації, забезпечити доступність до останньої одночасно кільком лікарям, а в результаті – сприятиме підвищенню якості надання медичних послуг громадянам. Також на основі аналізу даних системи електронних медичних карт можна буде отримувати адекватну статистичну інформацію з метою планування бюджету Фонду соціального страхування України. Ідея стосовно електронних медичних карт має також й екологічний аспект, оскільки суттєво зменшується обіг паперових документів у медичній сфері, що сприяє заощадженню лісових ресурсів.

Як видно з рис. 2, починаючи з 2003 р. до 2015 р. доходи Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності зросли більше, ніж у 3 рази. Зменшення доходів у 2015 р. пояснюється скороченням частки єдиного соціального внеску та відсутністю часткової оплати за санаторно-курортні путівки.

Водночас основною складовою дохідної частини бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності є страхові внески. За досліджуваний період частка страхових внесків у загальній структурі доходів Фон-

Рівні проведення експертизи тимчасової непрацездатності та їхня характеристика

Рівні	Характеристика рівня
Лікуючий лікар	Вирішує питання видачі листка непрацездатності; видає його також у випадку відвідування хворого вдома; разом із завідувачем відділення видає листок непрацездатності пацієнту на період лікування в стаціонарі; відображає у медичній карті хворого анамнез, у т. ч. страховий та динаміку захворювання; фіксує деталі звернення хворого у разі нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і аварій на виробництві; формулює діагноз; забезпечує відповідну реєстрацію документів з тимчасової втрати працездатності
Завідувач профільного відділення	Здійснює організаційно-методичне керівництво процесом експертизи тимчасової непрацездатності; консулює хворих зі складними щодо визначення працездатності захворюваннями; аналізує стан первинної інвалідності; спільно з лікуючим лікарем оформляє санаторно-курортні карти; у складних випадках направляє хворих до високоспеціалізованих закладів
Лікарсько-консультативна комісія закладу охорони здоров'я (ЛКК)	Вивчає дані медичної облікової документації та вирішує питання тимчасової непрацездатності; контролює правильність проведеного обстеження та лікування, встановленого діагнозу, обґрунтованість видачі та продовження листка непрацездатності; ухвалює рішення щодо направлення хворих у складних випадках до високоспеціалізованих закладів
Заступник головного лікаря з експертизи тимчасової непрацездатності або інша відповідальна особа	Забезпечує вивчення лікарями організаційно-правових особливостей проведення експертизи тимчасової непрацездатності; консулює хворих у складних випадках та вирішує питання щодо його подальшого лікування та працездатності; очолює ЛКК; розглядає звернення громадян щодо питань, пов'язаних із працездатністю; розглядає претензії зацікавлених організацій, страхових компаній та фондів соціального страхування
Відповідальна особа з експертизи тимчасової непрацездатності	Вживає заходи щодо поліпшення організації та якості проведення експертизи тимчасової непрацездатності; контролює якість надання медичних послуг відповідно до встановлених стандартів; розглядає звернення громадян, направлені у різних формах до органу охорони здоров'я з питань експертизи тимчасової непрацездатності; надає організаційно-методичну допомогу заступникам головних лікарів або відповідальним особам, головам ЛКК; бере участь у засіданні колегії органів охорони здоров'я з питань експертизи тимчасової непрацездатності

Джерело: складено на основі Положення про експертизу тимчасової непрацездатності [11].

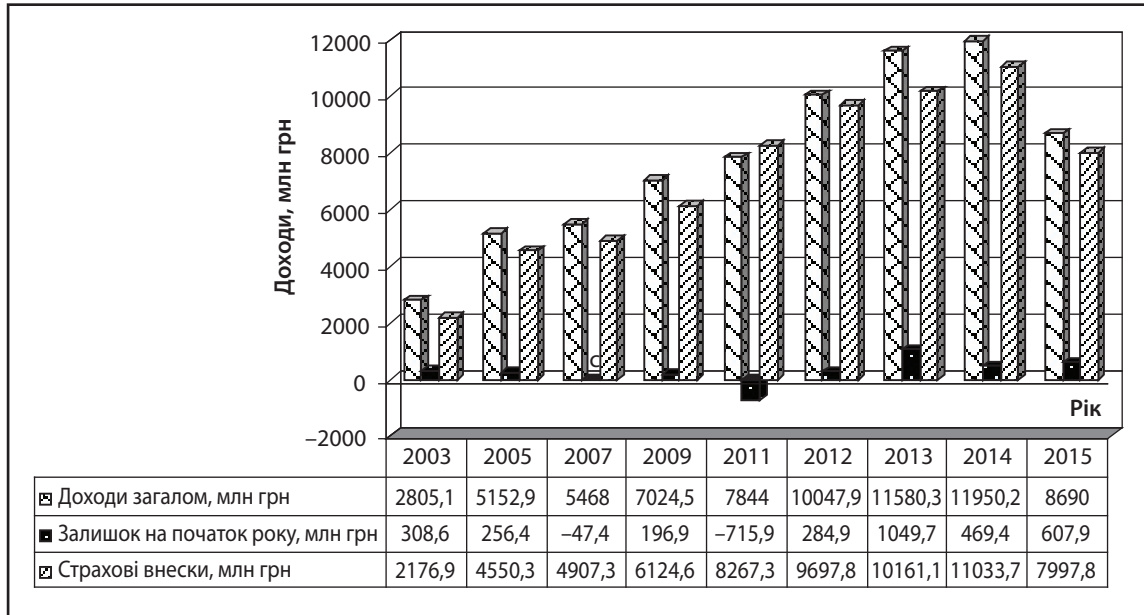

Рис. 2. Динаміка доходів бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності

Джерело: побудовано за даними Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [12].

ду коливалася від 78% у 2003 р. до 105% у 2011 р. через те, що за підсумками 2010 р. дефіцит бюджету Фонду склав 715,9 млн грн, що негативно вплинуло на загальну структуру доходів у 2011 р. Однак за рахунок страхових платежів у 2011 р. вдалося забезпечити позитивне сальдо балансу на кінець року.

Як видно з рис. 3, у цілому за період з 2011 р. по 2015 р. середній темп зростання страхових внесків склав 150%, що позитивно вплинуло на формування дохідної частини бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Рис. 3. Динаміка часток залишку коштів на початок року і страхових внесків у загальній структурі доходів бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності

Джерело: розраховано та побудовано за даними Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [12].

За досліджуваний період 2003–2015 рр. видатки Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності зросли більше, ніж у 2,6 разу (рис. 4).

Зменшення видаткової частини у 2015 р. порівняно з попереднім періодом пояснюється припиненням фінансування відділень Фонду в АР Крим та м. Севастополі, зменшенням фінансування обласних відділень у містах Донецьку та Луганську.

Проаналізувавши структуру видаткової частини бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності у 2003–2015 рр., зазначимо, що

найбільшу її частку складає допомога по тимчасовій непрацездатності – від 39% до 59%. У зв'язку з цим актуальними залишаються питання умов, розмірів і порядку виплати останньої застрахованим особам. Адже, саме ці чинники впливають на формування утриманських настроїв і пристосуванство серед застрахованих осіб.

Частка видатків на оздоровчі заходи коливалася в межах від 15% до 26%, помітне її зменшення відбулося у 2015 р. (1,9%) за рахунок зменшення переліку соціальних послуг, які надаються за рахунок коштів Фонду. Частка видатків на організаційно-управлінські заходи становить

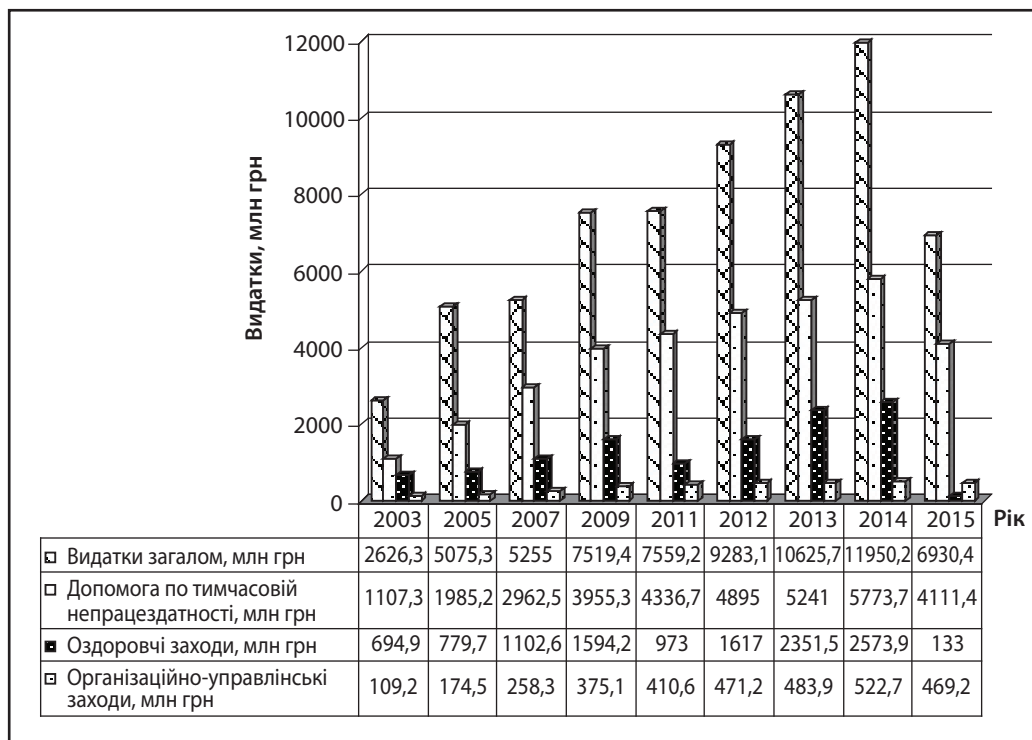

Рис. 4. Динаміка видатків бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності

Джерело: побудовано за даними Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [12].

ла від 3% до 6%. Середній темп зростання останніх за період 2011–2015 рр. становить 151% (рис. 5).

Підсумовуючи, зазначимо, що вітчизняна система загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності загалом відповідає міжнародним умовам, але механізм її функціонування містить старі адміністративні методи управління [5, с. 185]. Важливим компонентом формування ефективної системи соціального страхування є перерозподіл відповідальності її головних суб'єктів [3, с. 132]. Однак практика діяльності Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності показала відсутність тісного взаємозв'язку між страховими внесками та виплатами [1, с. 48], що свідчить про стихійний розвиток цієї сфери. Водночас підвищення рівня та якості життя населення сприятиме посиленню страхової природи Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, що відповідно позитивно вплине на ефективність його функціонування. Необхідно наголосити, що фінансова стійкість системи загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності залежить від здатності суб'єктів господарювання організувати конкурентоспроможне виробництво товарів, виконання робіт і надання послуг. Водночас розвиток цього виду соціального страхування сприятиме розширенню відновлення кількісних та якісних характеристик відтворення людського потенціалу країни. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Сторонянська І. З.** Фінансовий механізм соціального страхування з тимчасової втрати працездатності : монографія /

І. З. Сторонянська, А. О. Вікнянська. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України», 2014. – 192 с. – (Серія : Проблеми регіонального розвитку).

2. **Кабаченко М.** Тимчасова непрацездатність: деякі актуальні питання / М. Кабаченко // Публічне право. – 2014. – № 2 (14). – С. 263–268.

3. **Карамишев Д.** Соціальне страхування як механізм реалізації соціальної політики держави / Д. Карамишев, Л. Карамишева // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 1 (5). – С. 128–132.

4. **Лопаків В. С.** Історія розвитку пенсійного забезпечення в Україні / В. С. Лопаків // Інтелекція і влада. – 2011. – Вип. 22. – С. 132–138.

5. **Сегляник А.** Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності в системі соціального страхування України / А. Сегляник // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – 2014. – Вип. 36 (2.1). – С. 180–186. – (Серія: Економічні науки).

6. **Мочерний С. В.** Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. Т. 2 / [С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій] / За ред. С. В. Мочерного. – Львів : Світ, 2006. – 568 с.

7. Веб-сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 1533-III від 02.03.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>

9. Інструкція про порядок заповнення листка непрацездатності № 532/274/136-ос/1406 від 03.11.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-04>

10. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян № 455 від 13.11.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>

11. Положення про експертизу тимчасової непрацездатності № 189 від 09.04.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>

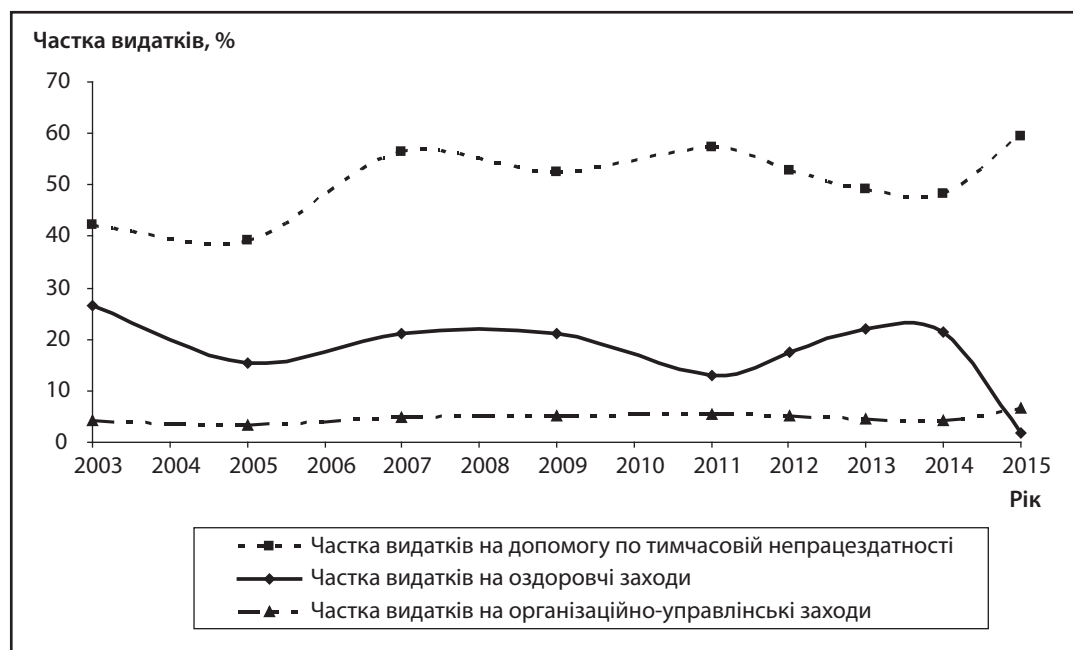

Рис. 5. Динаміка часток видатків на допомогу по тимчасовій непрацездатності, на оздоровчі й організаційно-управлінські заходи у загальній структурі видатків бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності

Джерело: розраховано та побудовано за даними Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [12].

12. Веб-сторінка Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fse.gov.ua/fse/control/main/uk/index>

REFERENCES

Kabachenko, M. "Тимчасова непрацездатність: деякі актуальні питання" [Temporary disability: some current issues]. *Публичне право*, no. 2 (14) (2014): 263-268.

Karamyshev, D., and Karamysheva, L. "Сотсiальне страхування як механiзм реалiзацiї сотсiальної полiтики держави" [Social insurance as a mechanism of realization of state social policy]. *Публичне управлiння: теорiя та практика*, no. 1 (5) (2011): 128-132.

Lopakov, V. S. "Istoriia rozvytku pensiinoho zabezpechennia v Ukraini" [The history of the development of pension provision in Ukraine]. *Intelihtentsiia i vlada*, no. 22 (2011): 132-138.

[Legal Act of Ukraine] (2000). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>

[Legal Act of Ukraine] (2004). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-04>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>

[Legal Act of Ukraine] (2008). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>

Mochernyi, S. V. *Ekonomichni entsyklopedychnyi slovnyk* [Economic encyclopedic dictionary]. Vol. 2. Lviv: Svit, 2006.

Sehlianyk, A. "Сотсiальне страхування з тимчасової втрати працездатності в системі соціального страхування України" [Social insurance for temporary disability in the social insurance system of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriia "Ekonomichni nauky"*, no. 36 (2.1) (2014): 180-186.

Storonianska, I. Z., and Viknianska, A. O. *Finansovyi mekhanizm сотсiальноho страхування з тимчасової втрати працездатності* [Financial mechanism of social insurance for temporary disability]. Lviv: Instytut rehionalnykh doslidzhen im. M. I. Dolishnyoho NAN Ukrainy, 2014.

Веб-сторінка Державної служби статистики України. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Веб-сторінка Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. <http://www.fse.gov.ua/fse/control/main/uk/index>